



forbundet for kunst og kultur

## Creos yrkesetiske retningslinjer for musikkterapeuter

### 1. Innledning

Musikkterapeuten tilhører en yrkesgruppe som jobber på mange ulike arenaer. Det er musikkterapeutens oppgave å medvirke til bedret helse, økt livskvalitet og samfunnsdeltakelse. Musikkterapeuten bruker musikken og dens kvaliteter som et nyansert redskap i sitt arbeid. Musikk gir mange muligheter, men krever også varsomhet og bevissthet. Musikkterapeuten skal være bevisst på musikkens egenart og virkning på mennesker, og på risiko for skadelig bruk og praksis.

#### 1.1 Hvem gjelder retningslinjene for?

De yrkesetiske retningslinjene gjelder for alle musikkterapeuter som har godkjent musikkterapiutdannelse fra Norge<sup>1</sup> eller ekvivalensvurdert utdanning fra utlandet.

De yrkesetiske retningslinjene kan ikke dekke enhver situasjon. Som hovedregel gjelder at man skal ta hensyn til alle berørte parter. Hvis dette ikke er mulig, er det musikkterapeutens ansvar å gjøre oppmerksom på dette, og overveie om det vil være etisk forsvarlig å fortsette oppgaven under de gitte betingelser.

Den enkelte musikkterapeut har selv ansvar for å forholde seg til de yrkesetiske retningslinjene. Det understrekes at musikkterapeutisk praksis er underlagt gjeldende lovverk i aktuelle sektorer.

#### 1.2 Formål og fundament

Formålet med de yrkesetiske retningslinjene er å sikre et etisk forsvarlig nivå på den musikkterapeutiske yrkesutøvelsen, både innenfor klinisk utøvelse, rådgivning, undervisning og forskning, og annet arbeid der musikkterapeuten er involvert.

Formålet med retningslinjene er;

- å være et etisk fundament for musikkterapeutisk profesjonsutøvelse og forskning
- å være en støtte for musikkterapeuter når de skal ta stilling til yrkesetiske spørsmål

---

<sup>1</sup> Mastergrad i musikkterapi fra Norges musikkhøgskole eller Universitetet i Bergen, eller den tidligere toårig videreutdanning i musikkterapi fra Østlandets Musikkonservatorium, Norges musikkhøgskole eller Høgskulen i Sogn og Fjordane.

- å beskytte klienter og grupper mot uhensiktsmessig og/eller skadelig behandling

Etisk tenkning innebærer en gjennomgående refleksjon over egne holdninger, verdier og handlemåter og inngår i all musikkterapeutisk yrkesutøvelse.

Musikkterapeuten skal i sin virksomhet ha respekt for grunnleggende menneskerettigheter<sup>2</sup> og humanistiske verdier. Disse verdiene omfatter prinsipper om medbestemmelse, likeverd, informert samtykke og personlig integritet.

### 1.3 Begrepsavklaring

Begrepet *klient* brukes gjennomgående i de etiske retningslinjene. Dette er en redaksjonell forenkling. *Klient* dekker også begrepene pasient, bruker, deltaker og elev som alle er aktuelle for å benevne personer som er mottakere av musikkterapi tjenester.

## 2. Etiske verdier og prinsipper

### 2.1 Verdier

Musikkterapeutisk arbeid utøves i møte mellom mennesker. Måten musikkterapeuten møter enkeltmennesker og grupper på er avgjørende for å kunne yte tjenester og hjelp. Å vise respekt, tillit og omsorg krever etisk klokskap og et bevisst profesjonelt forhold til egne motiver og verdier. Musikk kan være et kraftfullt medium med muligheter og risiko, og det er viktig at musikkterapeuten er seg etisk bevisst dette.

Respekt for enkeltindividet, selvbestemmelse og livsverdier er grunnleggende i musikkterapeutisk arbeid. Dette er spesielt viktig der klienten har begrensede muligheter for å uttrykke egne ønsker og behov. Musikkterapeutisk arbeid legger til grunn et helhetlig syn på helse og på hvordan individ og samfunn gjensidig påvirker hverandre. Musikkterapeuten arbeider derfor også for å realisere rettferdig og likeverdig tilgang til tilbud og tjenester.

### 2.2 Prinsipper

Diskriminering på grunnlag av nasjonalitet, hudfarge, språk, kultur, klasse, kjønn, seksuell legning, alder, funksjonshemning, religiøs tro eller politiske oppfatninger er ikke akseptabelt. Herunder skal musikkterapeuten respektere klientens musikalske preferanser.

Musikkterapeuten skal ikke utnytte sine yrkesmessige forbindelser til å skaffe seg urimelige fordeler eller gevinster. For eksempel: Når musikk spilles inn eller framføres offentlig, skal klientens integritet, behov og rettigheter ivaretas. Og: Når det er mulig å få behandling eller rådgiving innenfor offentlig sektor, skal en privatpraktiserende musikkterapeut opplyse om dette.

Musikkterapeuten skal opptre i tråd med åndsverkloven i forbindelse med utgivelse av musikk laget i samarbeid med klienter.

Musikkterapeuten skal unngå utenomprofesjonelle relasjoner til en klient når dette kan føre til interessekonflikter eller utnyttelse.

Musikkterapeuten skal bidra til kartlegging, evaluering, dokumentasjon og oppfølging, ut i fra klientens behov og krav til adekvat praksis i aktuell kontekst.

---

<sup>2</sup> FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og FNs barnekonvensjon, [www.fn.no](http://www.fn.no)

Musikkterapeuten skal ikke gå inn i arbeidsoppgaver som hen ikke er kompetent til å møte. Dette ansvaret ligger hos den enkelte terapeut. Hvis en musikkterapeut har personlige problemer av en slik art og i en slik grad at det påvirker yrkesutøvelsen, søker hen profesjonell hjelp.

Det forventes at den enkelte musikkterapeut holder seg faglig oppdatert.

### 3. Relasjonen mellom musikkterapeut og klient

#### 3.1 Musikkterapeutens roller

Med sin kunnskap fungerer musikkterapeuten i mange roller og mange profesjonelle relasjoner innenfor et vidt spekter av arbeidsformer.

Det er viktig at musikkterapeuten er seg bevisst på forholdet mellom klientens selvbestemmelse og bruk av makt og tvang. Musikkterapeuten medvirker normalt ikke i aktiviteter som tar i bruk fysiske eller psykiske tvangsmidler. Når fysisk og/eller psykisk tvang unntaksvis er nødvendig, skal musikkterapeuten aktivt medvirke til å ivareta klientens rettssikkerhet. Musikkterapeuten skal ikke misbruke sin makt og stilling ved å utnytte klientens avhengighet og tillit.

Musikkterapeutens primære lojalitet bør ligge hos klienten, men musikkterapeuten må også kunne håndtere flere lojaliteter samtidig. Musikkterapeuten kan komme i situasjoner hvor lojalitet til klienten og ulike etiske prinsipper utfordres, for eksempel når klienten truer andre menneskers integritet. Lojalitetskonflikt kan også oppstå ved økonomiske prioriteringer som rammer klientens rettigheter og behov.

#### 3.2 Klientens autonomi og medvirkning

Musikkterapeuten skal sørge for å ivareta klientens autonomi og rett til medvirkning. Dette inkluderer klientens rett til å velge å gå inn i den terapeutiske relasjonen, medvirke underveis i prosessen, og eventuelt avslutte den terapeutiske relasjonen.

#### 3.3 Konfidensialitet og taushetsplikt

Musikkterapeuten skal respektere taushetsplikten og klientens rett til konfidensialitet i henhold til forvaltningsloven §§ 13 flg. Unntagelse fra taushetsplikten kan gjøres med klientens samtykke. Dette gjelder også i forbindelse med supervisjon, veiledning, undervisning, forskning og annet arbeid som musikkterapeuten utøver.

All dokumentasjon, for eksempel skriftlige rapporter, journaler og audiovisuelt materiale må oppbevares og forvaltes i henhold til lov om behandling av personopplysninger §§ 8 flg. og Datatilsynets retningslinjer.

Musikkterapeuten skal vise varsomhet i forbindelse med bruk av sosiale medier, i henhold til Datatilsynets retningslinjer. Dette inkluderer også veiledning av klienten når det gjelder publisering, opptreden i media og deling i sosiale medier. Det understrekes at ved deling av hendelser fra praksis i sosiale medier skal nødvendig avklaring være hentet inn fra klientene.

## 4. Forskning

I musikkterapeutisk forskning skal taushetsplikten og deltakernes rett til konfidensialitet, autonomi og medvirkning respekteres, på samme vis som i musikkterapeutisk praksis (se avsnittene ovenfor).

Hvis forskningsprosjektet innebærer behandling av personopplysninger, kreves det godkjenning fra Norsk Senter for Databehandling (NSD) i forkant av datainnsamling. I medisinsk og helsefaglig forskning kreves det forhåndsgodkjenning fra Regional Etisk Komité for medisinsk og helsefaglig forskning (REK).

## 5. Betingelser for yrkesutøvelse

Musikkterapeuten skal respektere andre kollegers kompetanse, forpliktelser og ansvar. Musikkterapeuten skal tilstrebe tverrfaglig samarbeid og skal arbeide for å bidra til at klienten får et helhetlig tilbud, også med tanke på forebygging, oppfølging og samhandling.

De yrkesetiske retningslinjene skal også etterleves i yrkesmessige situasjoner der innholdet ikke umiddelbart kan karakteriseres som musikkterapeutisk faglig virksomhet, men som utøves av musikkterapeuter og bygger på ferdigheter oppnådd gjennom musikkterapiutdannelsen.

Musikkterapeuten skal tilstrebe saklighet og nøyaktighet ved uttalelser om musikkterapeutisk yrkesutøvelse.

Musikkterapeuten skal gi adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglig tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelsene som utdanning og stilling gir rett til. Musikkterapeuten må forvise seg om at det i ansettelsesbetingelsene ikke finnes forhold som går på tvers av hans/ hennes yrkesetiske retningslinjer.

Musikkterapeuten har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten, jfr. arbeidsmiljøloven §§ 2-4 og 2-5.

## 6. Evaluering

Diskusjonen om og utviklingen av yrkesetiske retningslinjer foregår kontinuerlig. Retningslinjene avspeiler imidlertid grunnleggende menneskelige og mellommenneskelige forhold, og har derfor en stabilitet som ikke for lett påvirkes. Formell evaluering forekommer hvert fjerde år.

*Vedtatt av Creoss forbundsstyre 12.06.2017.*